

§ 1. Загальна характеристика ліцензійного договору

У світовій практиці обміну науково-технічними досягненнями застосовується така форма правовідносин, як ліцензійний договір. Україна має значні досягнення в галузі науки і техніки, які можуть бути об'єктом ліцензування.

Предмет ліцензійного договору. В юридичній літературі як предмет ліцензійного договору, як правило, розглядалося лише охоронюване законом право на винахід або окремі повноваження, що випливають з цього права. Такої думки дотримувалися І.Я. Хейфец, Б.С. Антимонов, Е.О. Флейшиц та інші автори¹.

1

Нині переважає інша точка зору, відповідно до якої предметом ліцензійного договору є сам винахід.

На нашу думку, найпоширенішою точкою зору є та, згідно з якою предметом ліцензійного договору є винахід або інше технічне досягнення в обсязі, встановленому договором. Виходячи з цієї позиції, у ліцензійному договорі необхідно якомога точніше визначити предмет ліцензії, тобто яке саме технічне досягнення передається для використання.

Юридична природа ліцензійного договору. Визначальною концепцією юридичної природи ліцензійних договорів є цивільно-правовий характер даних відносин.

Основна мета ліцензійного договору — забезпечити можливість практичного використання конкретного технічно-го рішення. Але, деталізуючи мету ліцензійних відносин, можна відмітити, що вона складається, з одного боку, з можливості використання винаходу (запатентованого або незапатентованого) у виробництві і як

результат — отримання прибутку, з іншого — з отримання винагороди за надане право користуватися винаходом.

Деякі ознаки та умови ліцензійного договору схожі з ознаками та умовами інших цивільно-правових договорів. Ліцензійний договір — це окремий вид договору і ототожнювати його, зокрема з договорами купівлі-продажу, найму або товариства, не можна.

У ст. 244 ЦК України зазначається, що предметом договору купівлі-продажу може бути майно, тобто окрім матеріальних предметів. Законом України "Про власність" (ст. 41) до об'єктів інтелектуальної власності віднесено винахід та інші результати інтелектуальної праці. Відповідно до п. 4 ст. 6 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі власником патента надається можливість передавати на підставі договору право власності на винахід будь-якій особі. Отже визнається, що винахід є товаром, який має самостійний вираз і відповідно може бути предметом договору купівлі-продажу.

Ліцензійний договір передбачає передачу права користування винаходу, тобто лише одного елемента права власності.

Відмінність зазначених договорів полягає також у тому, що ліцензійний договір — це правовідносини, які мають структурний характер. Договір купівлі-продажу, як правило, обмежений терміном обміну.

Звертаючись до порівняльного аналізу договору майнового найму (аренди, лізингу) та ліцензійного договору, треба відзначити, що характерним для цих договорів є елемент користування. Але умовами договору аренди або лізингу може бути передбачено право викупу орендованого майна, тобто передачу орендованого майна у власність, цю неможливо у ліцензійному договорі. Відмінність існує і щодо об'єкта.

За договором аренди використовується матеріальний предмет — будь-яка реч, за ліцензійним договором — винахід або інше науково-технічне досягнення, що мають інтелектуальний характер і за своєю природою належать до безтілесних речей.

Для досягнення мети учасники договору товариства так само, як і сторони в ліцензійному договорі, йдуть на певний ризик. Проте ці договори відрізняються тим, що сторони у до-договорі товариства спільними зусиллями досягають загальної мети, в ліцензійному договорі сторони, як правило, мають різні інтереси — ліцензіар отримує винагороду, ліцензіат використовує об'єкт ліцензії.

Таким чином, ліцензійний договір не є договором това-риства, але в деяких випадках може становити основу дого-вору товариства, зокрема ліцензійні правовідносини заснов-ників акціонерного товариства, яке у своїй господарській діяльності використовує винахід або інше науково-технічне рішення.

Суттєвою відмінністю ліцензійного договору від інших договорів є те, що він має бути складений у письмовій формі, підписаний сторонами і набуває чинності тільки після його реєстрації у Держпатенті України. Такий порядок укладення ліцензійних договорів обов'язковий для власників патентів України.

Суб'єкти ліцензійних відносин. Сторонами у договорі — ліцензіаром і ліцензіатом — можуть виступати всі учасники цивільно-правового обігу, тобто фізичні і юридичні особи та держава, інтереси якої представляє Держпатент України. Ліцензіар — це власник запатентованого або незапатентова-ного винаходу. Ліцензіат — фізична або юридична особа, яка відповідно до ліцензійного договору отримала дозвіл (ліцензію) на використання винаходу.

Особливістю участі в ліцензійному договорі є те, що і з боку ліцензіара, і з боку ліцензіата можуть брати участь кілька осіб. Так, ліцензіарами виступають співавтори винаходу, а ліцензіатами — кооперативні юридичні особи. Володільцем патенту може бути особа, яка не досягла 18 років, у ліцен-зійних відносинах інтереси цієї особи захищатиме її законний представник.

Іноземні громадяни та особи без громадянства мають рівні з громадянами України права, передбачені Законом України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі". Отже, вони також можуть бути учасниками ліцензійних правовідносин.

Визначення ліцензійного договору. Ліцензійний дого-вір — це правочин, на підставі

якого власник (володілець) за-патентованого або незапатентованого винаходу (піцензіар) надає фізичній або юридичній особі (ліцензіатові) дозвіл на здійснення у певному місці і протягом певного терміну однієї або кількох дій, на які має виключні права ліцензіар, а ліцензіат зобов'язується сплатити винагороду за надання права на використання винаходу.

Види (типи) ліцензій. Обсяг прав, що передаються за ліцензійним договором, зумовлюється вибором сторонами виду ліцензії. Розрізняють патентні та безпатентні ліцензії. Патентними визнаються ліцензії, об'єкти яких захищені охоронними документами. Безпатентними є ті ліцензії, об'єкти яких не мають патентної охорони, зокрема ноу-хау.

Крім того, в галузі промислової власності існують два основні види ліцензій — проста (невиключна) і виключна. За-конодавство багатьох країн передбачає ще й інші ліцензії — примусову, дозвільну та деякі інші.

Виключна ліцензія дає ліцензіатові гарантії в тому, що він не матиме конкурентів у виробництві ліцензованої продукції. Така ліцензія залишає ліцензіарові лише формальне право. Характерною особливістю виключної ліцензії, що відрізняє її від договору купівлі-продажу, є те, що при продажу покупцеві передається все, ліцензіарові залишається лише формальне право.

Проте не варто тлумачити виключну ліцензію так одно-значно. Виключна ліцензія може бути також обмежена або певною територією, або часом, або кількістю виробленої продукції. Але ці обмеження мають бути зафіксовані у ліцензійному договорі.

Проблема виключної ліцензії полягає в тому, чи поширюється її чинність тільки на сторони в договорі (зобов'язальне право), чи її дія поширюється також і на третіх осіб (речове право). З одного боку —зобов'язальний договір, з другого — виключне право ліцензіара.

Особливістю невиключної (простої) ліцензії є її зобов'язальний характер. За цією ліцензією ліцензіар залишає за собою право виробляти і реалізовувати продукцію, а також надавати невиключні ліцензії третім особам.

Структура ліцензійного договору. Законодавство більшості країн не регламентує структуру і зміст ліцензійного до-говору. Відповідне законодавство України не є винятком. Саме цим фактором зумовлена потреба проаналізувати структуру моделі ліцензійного договору.

Структуру ліцензійного договору визначає також його зміст, який у свою чергу ґрунтуються на умовах, погоджених сторонами з метою встановити їх взаємні права та обов'язки. Зазначені умови мають неоднакове правове значення.

Істотні умови ліцензійного договору поділяються на дві групи — об'єктивні та суб'єктивні.

Об'єктивними істотними умовами визнаються ті, які є такими за законом або необхідні для договорів даного виду.

Суб'єктивні істотні умови — це ті, які на вимогу будь-якої сторони мають бути узгоджені між сторонами. Якщо з будь-якої такої умови не досягнуто згоди, договір чинності не набирає.

До об'єктивних істотних умов належать сторони у договорі; предмет договору; вид ліцензії; вартість ліцензії, винагорода; строк чинності договору; реєстрація ліцензійного договору в патентному відомстві.

Суб'єктивними істотними умовами є: вступна частина до-говору (преамбула); територія чинності договору; технічна сфера застосування; субліцензії; креслення та інша технічна документація; якість продукції, виробленої за ліцензією; технічна допомога у навчанні спеціалістів; удосконалення; платежі за технічну документацію; момент виникнення права на ліцензію; платежі і розрахунки; податки і збори; облік і звіт-ність; охорона патентних прав; таємність; гаранти виконання; правовий захист, розгляд спорів; розірвання договору у зв'язку з неможливістю виконання; завершення зобов'язальних відносин.

Обов'язки та права ліцензіара. Ліцензіар — це будь-яка юридична чи фізична особа, що має право власності і передає будь-якій іншій фізичній чи юридичній особі право на використання одного чи кількох зазначених об'єктів у певних межах. Мета ліцензіара — видати ліцензію на найвигідніших для себе умовах і отже знайти такого вигідного покупця. Це досить складний процес. Щоб знайти такого покупця, ліцензіар заздалегідь має підготувати ті пропозиції, які він може запропонувати покупцеві ліцензії. Вони й становлять обов'язки ліцензіара. Сторону у ліцензійному договорі може бути будь-яка особа незалежно від громадянства та інших обставин.

Основний обов'язок ліцензіара полягає в передачі ліцензіатові реально існуючого об'єкта промислової власності і по можливості гарантуванні його безперешкодного використання в обумовлених межах. Тому в договорі має бути також визначений предмет — що передається і на яких умовах; може бути передбачений обов'язок ліцензіара разом з пред-метом договору передати також і всю необхідну технічну документацію і можливо право на її розмноження ліцензіа-том. Ліцензіар має визначити територію, у межах якої діятиме ліцензія. Важливою умовою договору є строк його чинності та інші строки, що визначають сторони. Це можуть бути строки морального старіння предмета ліцензії, строк повного освоєння ліцензії та інші. Важливо також передбачи-ти правові наслідки впливу визначених строків.

Ліцензіар зобов'язаний не просто передати ліцензіатові предмет ліцензії, а й забезпечити необхідні умови для най-ефективнішого використання ліцензії. У цей обов'язок ліцензіара входить передача всієї інформації необхідної для виробництва продукції за ліцензією, а також надання потрібної технічної допомоги.

Для правової оцінки таких побічних зобов'язань слід у кожному конкретному випадку визначити, чи є ці об'єкти і послуги невід'ємними від предмета ліцензії, чи вони є об'єктом окремого самостійного зобов'язання, на який правовий режим ліцензійного договору не поширюється. У такому разі має бути укладений окремий договір.

У будь-якому ліцензійному договорі визначається копія прав ліцензіара, які кореспонduють відповідним обов'язкам ліцензіата. Передусім ліцензіар має право вимагати від ліцензіата використання предмета ліцензії в обумовлених межах; не розголошувати змісту предмета ліцензії; не передавати предмет третім особам, якщо це не передбачено договором. Ліцензіар має право на інформацію про межі і обсяг використання предмета ліцензії та одержані ліцензіатом прибутки, а також право

контролю облікової і звітної документації.

Ліцензіар має також право на інформацію про наступні вдосконалення ліцензіатом предмета ліцензії та їх безоплатне використання.

Основним правом, заради якого, власне, і укладається ліцензійний договір, є право на винагороду та інші виплати за використання предмета ліцензії. Порядок обчислення, розмір і строки виплат встановлюються умовами ліцензійного до-говору.

Права та обов'язки ліцензіата. Права та обов'язки ліцензіата, їх обсяг і зміст визначаються принаймні двома основними факторами — обсягом і змістом прав та обов'язків ліцензіара, передбачених договором і видом ліцензії.

Права та обов'язки ліцензіата, їх обсяг та зміст зумовлюють обсяг і зміст прав та обов'язків ліцензіара, адже не може ліцензіар передати більше прав, ніж має сам. Варто підкреслити, що права та обов'язки розподіляються між сторонами нерівномірно.

До основних прав ліцензіата слід віднести його право на використання об'єкта промислової власності у своїх інтересах і в межах, обумовлених ліцензійним договором. Ліцензіат має право вимагати від ліцензіара забезпечити використання цього права як з технічного, так і практичного боку. Якщо ліцензійним договором буде передбачено, то ліцензіат може мати право на негайну і безоплатну передачу йому ліцензіаром усіх наступних удосконалень предмета ліцензії. Може бути обумовлено і право ліцензіата на першочергове одержання зазначених удосконалень.

Коло обов'язків ліцензіата досить широке. Основний обов'язок — виплата ліцензійної винагороди. Складною є проблема економічного аспекту визначення розміру винагороди.

Розмір винагороди за використання винаходів, як правило, зумовлюється двома факторами — обсягом виробництва і обороту продажу ліцензованої продукції, а також обсягом прав, переданих за ліцензією .

Однією з умов ліцензійного договору може бути обмеження у використанні патентних прав. До таких обмежень ліцензіар вдається з метою уникнути конкуренції ліцензіата. Обмеження може стосуватися обсягу випуску предмета ліцензії або ліцензія обмежується тільки виробництвом продукції, яка використовуватиметься для певних цілей (наприклад, для виробництва ліків тільки для людини, але не для тварин). Обмеження може стосуватися також використання предмета ліцензії на певному виробництві або продажу продукції на певній території. Територіальні обмеження мають місце тоді, коли ліцензіар за межами території дії договору сам бажає реалізувати предмет ліцензії. Проте, якщо у договорі територію не визначено, то варто виходити з того, що чинність патенту і ліцензії по території збігаються.

Гарантійні зобов'язання та ліцензійні ризики. Ліцензійні договори на використання об'єктів промислової власності відзначаються ще й тим, що їх дія, ефективність, взаємовідносність та інші позитивні якості досить часто зумовлюються не тільки добросовісністю сторін, а й рядом інших, часто не-залежних від їхньої волі факторів.

З огляду на ці обставини у ліцензійних договорах варто передбачити не тільки їх наслідки, а й певним чином забезпечити неможливість їх настання. З цією метою зарубіжна практика виробила ряд правових запобіжних засобів, які мають певною мірою унеможливлювати вплив сторонніх факторів на процес виконання ліцензійного договору. Тому нині у ліцензійних договорах прийнято передбачати обов'язок ліцензіара гарантувати можливість виконання їх.

Передусім ліцензіат має домогтися включення у договір умови, за якою ліцензіар зобов'язаний гарантувати реалізацію тих чи інших наданих ліцензіатором прав. Зарубіжна практика поділяє всі можливі гарантії на дві групи. Такий поділ зумовлений характером можливих недоліків при використанні предмета ліцензії. В одному випадку використанню предмета ліцензії перешкоджають треті особи, в іншому — предмет ліцензії не має тих якостей, які передбачалися до-договором.

До першої групи входять гарантії існування патентних прав, що передаються. Ліцензіар гарантує наявність у нього прав на патент (чи патенти) на дане науково-технічне досягнення в момент укладання ліцензійного договору, гарантує юридичну дійсність патенту, підтримання його чинності протягом дії ліцензійного договору, його технічну здійсненність та інше.

Другу групу становлять гарант безперешкодного використання передбачених ліцензійним договором патентних прав. До цієї групи належать гарантії ліцензіара в тому, що він особисто ніякими власними діями і діями третіх осіб не перешкоджатиме нормальному використанню ліцензіатом своїх прав, а також він гарантує не переуступати ці права третім особам. До цієї групи відносяться гарантії патентної чистоти предмета ліцензії, а також захист від посягань третіх осіб на права, що передаються за ліцензією.

Обґрутовується теза, що вірогідність патентних прав більша у тих патентів, які видають за перевірочною системою. У країнах із заявочною системою видачі патентів ця вірогідність менша. У такому разі ліцензіар має взяти на себе відповідальність за достовірність патенту.

У правових системах Європи передбачається, що ліцензіар гарантує наявність і вірогідність патенту і несе ризик повного чи часткового аннулювання. Крім того, ліцензіар має гарантувати належність патенту саме йому.

В умовах гострої конкурентної боротьби оспорювання патенту стало звичайним способом боротьби з конкурентом. Тому ліцензіари часто намагаються включити до ліцензійного договору умову про ненадання такої гарантії.

Бажано також, аби ліцензіар гарантував, що його патент не зачіпає прав та інтересів третіх осіб.

Нарешті, ліцензіар зобов'язаний гарантувати підтримання чинності патенту.

Ліцензіар зобов'язаний гарантувати технічну здійсненність предмета ліцензії.

Друга група гарантій стосується порушень патентних прав як самим ліцензіаром, так і третіми особами. Ліцензіар зобов'яваний передусім гарантувати не відчужувати патент

про-тягом дії ліцензійного договору та інші передбачені договором права.

У сучасних умовах істотно зросли ризики патентних порушень з боку третіх осіб, тому в договорі варто передбачити гарантії непорушності патентних прав.

За таким самим принципом розподіляються між договорами патентні ризики. Під цим терміном слід розуміти можливість настання негативного фактора, що заподіює одній або обом сторонам у договорі певну майнову шкоду.

Ліцензійні платежі та право ліцензіара на винагороду. Виникнення та реалізація права ліцензіара на одержання винагороди залежить від ряду факторів економіко-правового характеру. Найбільш складним аспектом у ліцензійних відносинах є визначення ціни, або вартості предмета ліцензії, яка також зумовлюється рядом факторів. При цьому варто мати на увазі, що ціна предмета ліцензії і ціна ліцензії не одне й те саме. Ціна предмета ліцензії — це вартісний вираз об'єкта промислової власності. Ціна ліцензії — вартісний вираз, але не об'єкта, а прав на його використання.

Види ліцензійних платежів, які застосовуються в практиці, можна поділити на основні групи: 1) періодичні відрахування; 2) одноразові платежі; 3) комбіновані платежі; 4) побічні платежі.

У спеціальній літературі періодичні платежі називають роялті. У законодавстві України цей вид платежів визначається як будь-який платіж, отриманий у вигляді винагороди за використання або надання дозволу за використання об'єкта промислової власності.

Позиції, пов'язані з обсягом виробництва і ціною продажів не викликають сумніву сторін. Розмір роялті, розрахований на підставі цих показників, буде точний. Здебільшого сторони ліцензійного договору передбачають виплату певної частки прибутку. У цій главі аналізуються види платежів.

Найбільш прийнятним методом розрахунку роялті є визначення розміру винагороди у вигляді частки від обсягу продажу ліцензійної продукції. Але він також має свої

недоліки. Крім зазначених видів платежів сторони у договорі можуть погодитись на твердо фіксований збір.

Паушальний платіж — одноразова винагорода за право користування предметом ліцензійної угоди до одержання економічного ефекту (прибутку) від його використання. Паушальний платіж є по суті фактична ціна ліцензії. Основна його ознака — авансовий характер. Цей вид платежу не завжди одноразовий, його можуть виплачувати частками, часто вже після досягнення економічного ефекту, але розмір прибутку при цьому не впливає на розмір паушального платежу.

Для визначення розміру паушального платежу користуються математичними формулами.

У міжнародній практиці паушальний платіж застосовують при передачі сукупних ліцензій разом з поставками техноло-гічного обладнання, продажу ліцензій маловідомій фірмі, не-бажанні ліцензіата допустити контроль над виробництвом ліцензованої продукції, ускладненнях у процесі переведення прибутку.

Для ліцензіатів цей вид платежів вигідніший порівнянне з роялті. Проте ризик у разі невдалої експлуатації збільшується.

У той же час цей вид платежу не враховує можливого поліпшення кон'юнктури ринку, збільшення прибутку ліцензіата тощо.

Використання паушальних платежів в умовах нестабільно-го ринку та інфляційних процесів має більше переваг порівняно з роялті.

До побічних платежів належать прибутки, одержані ліцен-зіаром від різних операцій, зокрема надання каналів для продажу ліцензованої продукції, продаж ліцензіатові сировини, матеріалів, устаткування, необхідних для впровадження технології.

При укладенні договору необхідно чітко визначити момент виникнення права на одержання ліцензійної винагороди.

Захист патентних прав у ліцензійному договорі. Посягання на права власника патенту, в тому числі і на права, пов'язані з передачею дозволу на використання науково-технічного досягнення на підставі ліцензійного договору, вважається порушенням прав власника патенту, що тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Захист від протиправного використання третіми особами науково-технічного досягнення, що є предметом ліцензії, здійснюється відповідно до умов договору.

Співвідношення в обсязі обов'язків ліцензіара і ліцензіата щодо захисту патентних прав значною мірою залежить від виду ліцензійного договору.

В зарубіжній судовій практиці найчастіше трапляються позови про порушення, що випливають із ліцензійного договору. Ці порушення можуть здійснювати як сторони, так і треті особи. Складним питанням у таких позовах є встановлення розміру шкоди, який визначають відповідно до норм зобов'язального права.

Крім відшкодування збитків, позивач має право вимагати від відповідача припинення порушення. Проте особливістю є те, що при порушенні патентних прав доводити наявність вини в діях порушника не потрібно, досить довести факт порушення саме відповідачем.

Ще одним поширеним позовом, що випливає з ліцензійного договору, є позов про визнання патенту недійсним.

§ 2. Інші види договорів про використання об'єктів промислової власності Класифікація згідно з етапом розробки та видом правомочностей

У довгірній практиці ліцензійні угоди укладаються як щодо користування винаходом, на який зроблено заявку на отримання патенту або вже отримано патент, так і на непатентовані технічні рішення і таємниці виробництва (ноу-хай). Тому ліцензійні договори умовно можна поділити на три групи: а) патентний ліцензійний договір; б) безпатентний ліцензійний договір; в) комплексний ліцензійний договір, який поєднує у собі елементи першої і другої груп договорів.

Предметом договору першої групи є надання комплексу виключних правомочностей: на використання винаходу, виготовлення на його основі продукту; на виробництво; продаж виготовленого продукту. Обов'язковою умовою даного виду договору є наявність у ліцензіара охоронного документа — патенту або іншого документа, в тому числі тимчасового охоронного свідоцтва, яке видане Держпатентом України на підставі заяви на отримання патенту.

Різновидом патентного договору на виготовлення є ліцензія на розробку. За таким договором ліцензіар надає ліцензіатові право розробляти далі самостійно об'єкт винаходу. Це відбувається, як правило, у тих випадках, коли ліцензіар не має змоги довести свою розробку до промислового освоєння.

Другу групу ліцензійних договорів становлять безпатентні ліцензійні угоди, які

поділяються на два види: договори на винаходи, на які ще не подано патентні заявики або на які патентні заявики подано, але патент ще не видано, і договори про передачу ноу-хау.

У разі укладення ліцензійних договорів щодо винаходів, на які заявики ще не подано або подано, але патент ще не видано, рекомендується чітко визначити права та обов'язки сторін. При цьому існує три можливості:

- 1) ліцензія надається незалежно від того, буде наданий винахід патентний захист чи ні. Це відбувається тоді, коли для сторін, що укладають договір, основна цінність полягає у ноу-хау, яке лежить в основі ліцензії. Велике практичне значення такі ліцензії мають у тих випадках, коли предметом ліцензійного договору є майбутні вдосконалення та поліпшення;
- 2) якщо у договорі немає домовленості проте, що винахіду буде надано патентну охорону, то ліцензіатор не несе відповідальність за видачу патенту за даною заявою. Але на практиці може скластися ситуація, коли патентного захисту немає, а переважне положення ліцензіата щодо його конку-рентів втрачено, і конкуренти починають виробляти продукцію, оскільки непатентоспроможність або недійсність патенту стала зрозумілою. У даному випадку необхідно виходити з економічної вигоди, яка є основою договору;
- 3) можливий варіант, коли ліцензіар зобов'язується у разі видачі патенту надати ліцензіатові ліцензію. При укладенні до-говору необхідно обумовити, що ліцензія надається тільки у разі видачі патенту, тобто за певних обставин. У випадку, якщо волю сторін виражено у договорі не досить чітко, то треба вважати, що ліцензія, яка надана у момент укладення договору, і при видачі патенту не потребує будь-яких додаткових дій. Основою домовленості такого роду є те, що винахід, на який надано ліцензію, має конкретний характер.

Другим видом безпатентних ліцензійних договорів є дого-вори про передачу ноу-хау.

У національних системах права немає офіційного визнання поняття "ноу-хау". В юридичній літературі договори на ос передачу, як правило, називаються ліцензійними.

В ліцензійній торгівлі підвищується роль непатентних науково-технічних досягнень, знань, виробничого досвіду. Проте немає єдиної думки щодо того, які знання і професійний досвід необхідно відносити до ноу-хау, які його характерні риси і який має бути порядок його відбору для включення до ліцензійних угод.

Міжнародна асоціація з охорони промислової власності рекомендує таке визначення: "Ноу-хау — це знання і практичний досвід технічного, комерційного, управлінського, фінансового або іншого характеру, що їх застосовано у виробництві і професійній практиці".

У практичній діяльності з використання об'єктів промислової власності розрізняють такі види ноу-хау: технічні або науково-технічні знання управлінського, комерційного, фінансового та інших напрямів. Отже за допомогою ноу-хау його набувачу повному обсязі може виробити продукт, реалізувати його і забезпечити організацію та управління виробництвом.

Договір про передачу ноу-хау укладається у випадках створення нового виробництва, де необхідно якомога ширше застосовувати науково-технічні розробки; в разі потреби забезпечити гарантії захисту прав володільців інтелектуальної власності; з метою зниження витрат на науково-технічні розробки; коли винахідник хоче зберегти у таємниці невідомі елементи свого винаходу, та в інших випадках.

На практиці ми зустрічаємося з досить широким колом ліцензійних договорів. Кількісний склад таких договорів зумовлюється широким спектром об'єктів інтелектуальної власності.

Крім розглянутих договорів, можна назвати ще й такі: ліцензійний договір про використання промислового зразка; ліцензійний договір на знак товарів і послуг; ліцензійний договір про використання топології інтегральної мікросхеми та інші.

Всі ці договори мають свій окремий предмет, але об'єдную їх єдиний ліцензійний характер даних правовідносин.

